

Valgusööda valmistamine ja kasutus tootmisesilas pere arengu kiirendamiseks

Kokkuvõtte loengust Tartu Mesinike Seltsis 21.02.2009.a.

Lektor Mart Vabar, PR-5-1.5-25

Mesindusloeng toimus Eesti mesindusprogrammi raames, mida toetab Euroopa Liit

1. Sissejuhatus: ülevaade valgusööda mõjust haudmetegevusele.

Lahtine haue ning noormesilased vajavad oma keha ülesehitamiseks valku. Samuti on vaja valku töomesilastel pärast talvitumist. Soodsaim valgu- ja vitamiiniallikas on loomulikult värske õietolm, aga loodusest seda mummidel alati võtta pole ja mesiniku vaatevinklist on see üpriski kallid, kui seda osta tuleb. Seda võib ergutusöödale lisada vastavalt võimalusele, sest meelkitab mumm hästi pudersööda kallale.

Pärm on väga hea õietolmuasendaja, sisaldades palju mesilastele vajalikke valke ja vitamiine. Erinevad pärmi liigid on üksteisega asendatavad. Ometi tuleb arvestada nende puhul ka pärmi veesisaldust, mis on kohati väga suur. Kõige kuivem on pulbriline kuivpärm, vedelad pärmid koosnevad peamiselt veest. Presspärm on kuivem vedelast pärmist, kuid suhkruga segatult muutub ka presspärm vedelaks.

Piimapulber, sojajahu jms kraam võib tuua probleeme, Piimasuhkrut ehk laktoosi mesilane kasutada ei suuda ja kui seda ülearu saab, võib see isegi mürgisena mõjuda. Leiduvat ka laktoosivaba piimapulbrit kuid kindel ei saa selliste reklaamide peale kunagi olla ja kardetavasti hind muudab selle kasutamise mõttetuks. Sojajahu koostises, vastavalt tootmistehnoloogiale ja säilitamise ajale, võivad tekkida mesilastele kahjulikud ühendid.

2. Töötoas valmistasime näitlikult pärmist ja suhkrust pudersööta.

Kasutades kuiva pulberpärmist ja presspärmist valmistasime kokku kogunenud rahva abiga üheskoos väikese koguse (umbes kilo) valguputru mesilaste kevadarengu toetamiseks. Algul segasime suhkruga presspärmist: küsige ükskõik millisel perenaiselt, igaüks neist nõustub – tulemuseks on vedel segu suhkrust ja pärmist.

Seejärel segasime saadud vedelasse segusse pulbrilist kuivpärmist, kuni segu muutus ühtlaseks pudruks, mille pressisime umbes poole sentimeetri paksuse kihina paberite vahele. Kevadel jääb üle ainult need ribad lõigata ja kärgede peale, haudmevälja kohale asetada.

Kuna ei olnud hetkel käepärast „kindla” päritoluga õietolmu, siis jäi see valgupudru sisse segamata (õietolm võib levitada Ameerika haudmemädanikku). Töötoas osalejatele sai selgitatud, et õietolmu tasub vähemalt näpuotsaga siiski pudersööta lisada, kuna see maitseb mummidele ja meelkitab neid seda kiiremini sööma.

Pärmi sisaldavate valguputru segamisel peab jälgima, et kuiva suhkru sisaldus neis oleks 50% või rohkem, muidu läheb kogu värk käärima.

3. Varakevadise valgusööda andmisega kaasnevad riskid.

Suurim risk on, et arenema ergutatud peres tekib veepuudus. Vett vajavad haudme kasvatajad iga päev, sõltumata ilmast. Kui ilm uuesti talviseks pöörab, võib see viia haudme hukkumiseni jahu tõttu. Veevajaduse tõttu ei sobi pudersöödaga haudme stimuleerimist alustada ajal, kui õuest joogivett ei tule või lausa hanged maad katavad. Kindlaim turvagarantii ses suhtes on joogivee tarrupane, kuid see on küllalt läbiuurimata teema.

Jõudsalt arenevas peres ei suudeta pudersööda koostises oleva suhkru või meega kompenseerida energiakulu. Kui talvesööt on otsakorral, tekivad probleemid. Hea, kui märtsis-aprillis on mesinikul anda tarusse kaanetatud sööda- või meekärgi.

Välitemperatuuri langedes (näiteks suurte öökülmade puhul) võib ergutatud pere haudmeväli osutada liialt suureks, seda ei jõuta soojas hoida. Hädalukorras võib kasutada elektrisoojendust kuid kindlam on väga varasest ergutamisest hoiduda.

Haudme toitjad ei oska valgusöötä eriti kaugelt otsida, ilmselt eemalduvad nad tarus haudmest kaugemale harva. Pesas paigutavad mesilased suira haudme vahetusse lähedusse. Ükskõik kas pudersööda või suirakärgedega pere abistamisel tuleb seda silmas pidada. Pudersööt paigutatakse seetõttu otse haudme kohale, kärgede peale.

4. Vastused küsimustele.

Huvituti, kas tavaline kristallsuhkur (mida töötoas sööda valmistamisel kasutati), on ikka piisavalt hea selleks tarbeks; milliste kevade arengu märkide ilmudes sobib valgusöötä anda ning muudest võimalikest koostisosadest ja retseptidest pudersööda valmistamiseks.

kokkuvõtte koostas Mart Vabar 22. veebruaril 2009.